

Verkeerseducatieplan

Alphen aan den Rijn

Verkeerseducatieplan

Alphen aan den Rijn

Referentie:

Projectnummer:

Status:

Definitief

Datum:

20-02-2023

Alphen aan den Rijn

Gemeente Alphen aan den Rijn
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn

Inhoud

Inhoud	2
Inleiding	3
1. Uitgangspunten Educatieplan	4
1.1 Aansluiten bij verkeersveiligheidsrisico's gemeente Alphen aan den Rijn	4
1.2 Aansluiten bij doelgroepen Permanente Verkeerseducatie	5
1.3 Aandacht voor kwaliteit en effectiviteit	5
1.4 Regierol gemeente	6
2 Aanpak per doelgroep	7
2.1 0-4 jaar (voorschoolse educatie)	7
2.2 4-12 jaar (basisonderwijs)	7
2.3 12-16 jaar (voortgezet onderwijs)	9
2.4 16-25 jaar (beginnende bestuurders)	10
2.5 25-60 jaar (rijbewijsbezitters)	11
2.6 >60 jaar (senioren)	11
2.7 Campagnes	13
3 Toekomstige ontwikkelingen	14
4 Overzicht projecten	15

Inleiding

In 2020 heeft Gemeente Alphen aan den Rijn een verkeersveiligheidsplan 2021-2026 opgesteld. Het plan beschrijft de belangrijkste verkeersveiligheidsaspecten die in deze jaren verder worden uitgewerkt. Daarbij wordt op hoofdlijnen aangesloten bij de visie van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV2030). Het verkeersveiligheidsplan beschrijft hoe Alphen aan den Rijn haar rol neemt om invulling te geven aan de landelijke visie en de strategie om de lokale stijging van verkeersslachtoffers te keren.

Het plan bevat verschillende speerpunten, die de basis vormen voor de verkeersveiligheidsaanpak in Alphen aan den Rijn in 2021 – 2026. Eén van de speerpunten is het opstellen van een educatieplan. Daarmee wordt de integrale benadering van het SPV gevolgd, waarbij beleidsmakers worden aangemoedigd om naast infrastructurele maatregelen ook in te zetten op verkeerseducatie en voorlichting.

In dit educatieplan zijn de uitgangspunten voor de aanpak genoemd, en zijn vervolgens de aandachtspunten en activiteiten per doelgroep beschreven. Daarnaast is toegelicht hoe de samenwerking rondom de uitvoering van het educatieplan wordt vormgegeven.

De looptijd van het educatieplan is gelijk aan het verkeersveiligheidsplan (tot 2026) en het sluit aan bij het actieprogramma verkeersveiligheid 2022-2024 van regio Holland Rijnland.

1. Uitgangspunten Educatieplan

Met opstellen van dit educatieplan maakt de gemeente onderbouwde keuzes over de educatieve activiteiten die worden ingezet, en over de samenwerking met partners bij de organisatie en uitvoering daarvan. Het educatieplan sluit aan bij het Actieprogramma verkeersveiligheid.

De volgende uitgangspunten liggen ten grondslag aan het educatieplan:

- De educatieve activiteiten sluiten aan bij de verkeersveiligheidsrisico's die spelen in de gemeente.
- Er worden educatieve activiteiten ingezet voor elk van de doelgroepen, zoals benoemd in de Permanente Verkeerseducatie (PVE).
- De in te zetten educatieve activiteiten zijn zoveel mogelijk aantoonbaar effectief en van goede kwaliteit.
- De gemeente heeft een regierol, monitort en stuurt. Uitvoerende taken liggen zoveel mogelijk bij partners.

Deze uitgangspunten zijn hieronder verder toegelicht.

1.1 Aansluiten bij verkeersveiligheidsrisico's gemeente Alphen aan den Rijn

Het Strategisch plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV2030) beschrijft hoe landelijk invulling wordt gegeven aan de aanpak van verkeersveiligheid. De afgelopen jaren is begonnen met het vertalen van de SPV-aanpak naar regionale en lokale context. Daarmee is een omslag ontstaan van beleid op basis van ongevalscijfers (reactief) naar beleid op basis van risico's (proactief). Proactief werken aan verkeersveiligheid helpt wegbeheerders om vroegtijdig risico's in het verkeerssysteem te detecteren en gericht effectieve maatregelen te nemen om de risico's te verkleinen of weg te nemen. Hierdoor zullen er uiteindelijk ook minder slachtoffers vallen. Dit alles onder het motto '*voorkomen is beter dan genezen*'.

De basis van het risicogestuurd werken is het benoemen en in kaart brengen van de belangrijkste risicosituaties en gedragingen in het verkeerssysteem (de risicoanalyse). Vervolgens is het zaak deze inzichten te vertalen naar maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren, door risico's en ongevalscijfers te verlagen. Volgens de SPV-aanpak dienen maatregelen zoveel mogelijk integraal te zijn, zowel op het gebied van infrastructuur als handhaving en educatie (de 3 E's). Ook bij het bepalen van educatiebeleid is het dus van belang bij de bestaande verkeersveiligheidsrisico's in de gemeente Alphen aan den Rijn aan te sluiten.

In het SPV staan de meest opvallende risicothema's die landelijk spelen. Niet alle landelijke risico's spelen ook in elke regio of gemeente. Daarom is voor Alphen op basis van de beschikbare gegevens een risicoanalyse uitgevoerd, om de lokaal relevante risicothema's en doelgroepen te identificeren. Dit betrof een risicoanalyse "light", omdat niet alle volgens het SPV benodigde gegevens beschikbaar waren. Deze input was desondanks voldoende om mee te nemen bij het opstellen van het Educatieplan.

De volgende thema's komen in de risicoanalyse naar voren:

1. 30 km/h-wegen
2. 50 km/h-wegen
3. 60 km/h-wegen
4. Landbouw- en vrachtverkeer in het buitengebied
5. Fiets
6. Ouderen
7. Jonge bromfietzers
8. Rijden onder invloed
9. Snelheid in het verkeer
10. Afleiding in het verkeer
11. Verkeersovertreders

De thema's betreffen risicolocaties (1 t/m 3), risicogroepen (4 t/m 7) en risicogedragingen (8 t/m 11). Bij locaties gaat het om typen wegen. Dit type risico's leent zich over het algemeen minder goed voor educatieve interventies. Educatie is zinvoller als het gericht wordt op specifieke doelgroepen. Daarnaast is er sprake van algemene, doelgroep overstijgende problematiek, zoals voor de risicogedragingen rijden onder invloed en afleiding. Ook voor deze algemene thema's geldt dat het voor een effectieve aanpak nodig is om af te stemmen op de specifieke doelgroep.

Het educatiepakket is zo samengesteld dat alle risicogroepen en -gedragingen aan bod komen.

1.2 Aansluiten bij doelgroepen Permanente Verkeerseducatie

Naast de risicothema's sluit het educatieaanbod aan bij de uitgangspunten van de Permanente Verkeerseducatie (PVE). Volgens de gedachtegang van het PVE is het belangrijk om verkeersdeelnemers gedurende hun gehele 'verkeersleven' de benodigde kennis, vaardigheden en motivatie bij te brengen voor een veilige deelname aan het verkeer. Binnen het PVE worden zes doelgroepen onderscheiden. De indeling in doelgroepen is gebaseerd op een combinatie van leeftijd en vervoersmodaliteit. Het gaat om:

- 0 tot 4 jaar
- 4 tot 12 jaar (primair onderwijs)
- 12 tot 16 jaar (voorgezet onderwijs)
- 16 tot circa 25 jaar (beginnende bestuurders)
- Circa 25 tot circa 60 jaar (rijbewijsbezitters)
- Circa 60 jaar en ouder (senioren)

Het educatiepakket is zo samengesteld dat er voor alle PVE-doelgroepen een educatieaanbod is.

1.3 Aandacht voor kwaliteit en effectiviteit

Er is in Nederland een groot aanbod aan verkeerseducatie activiteiten. In de gemeente Alphen aan den Rijn maken we zoveel mogelijk gebruik van activiteiten die bewezen effectief en goed van kwaliteit zijn. Er zijn enkele hulpmiddelen om daar inzicht in te krijgen.

Om te beginnen is er de [Toolkit Permanente Verkeerseducatie](#): een actueel overzicht van in Nederland beschikbare verkeerseducatieve programma's en materialen. Dit online-instrument helpt werkers in het veld van verkeerseducatie om een keuze te maken uit het rijke aanbod.

Een groot deel van de projecten op Toolkit PVE is getoetst met de Checklist Verkeerseducatie. Met behulp van de Checklist wordt via het beoordelen van 10 essentiële ontwikkelstappen in kaart gebracht of verkeerseducatieve interventies op een verantwoorde wijze zijn opgezet en vormgegeven, en of zij aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen. De eerste stappen hebben te maken met het analyseren van het probleemgedrag en van de doelgroep. Op basis daarvan worden concrete doelen gesteld om het probleemgedrag aan te pakken. Vervolgens dient een passende methodiek te worden gekozen en uitgewerkt. Daarna volgt de implementatie van de aanpak, en de belangrijke laatste stappen zijn proces- en effectevaluatie. De score op de Checklist geeft een indicatie van de kwaliteit van de programma's. Er kunnen maximaal 50 sterren worden behaald, tussen de 1 en 5 op elke stap. Uitkomsten van de toetsingen zijn te vinden op de website van de Toolkit PVE.

De gemeente heeft met name gekozen voor activiteiten die op de Toolkit beschreven staan en getoetst zijn met de Checklist. In dat geval zijn doelstellingen, inhoud en verschijningsvorm van de projecten beschreven, en is er een indicatie van de kwaliteit. Daarnaast is duidelijk in hoeverre evaluatie (procesevaluatie en effectmeting) plaatsvindt, en of de uitkomsten daarvan gebruikt worden om het project te verbeteren.

Het integreren van de pdca-cyclus (plan-do-check-act cyclus) in het project is een belangrijk kwaliteitsaspect. De gemeente verwacht met ingaan van het educatieplan van elke activiteit jaarlijks evaluatiegegevens te ontvangen.

1.4 Regierol gemeente

Inzet van verkeerseducatie wordt gesubsidieerd door de provincie Zuid-Holland via het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid (ROV). Subsidie wordt voor een periode van meerdere jaren toegekend aan de regio Holland Rijnland en de gemeente. Beide organisaties initiëren verkeerseducatieve interventies in Alphen aan den Rijn, en ook de provincie zelf laat incidenteel projecten uitvoeren. Voor de concrete uitvoering zijn aanbieders als VVN, ANWB, TeamAlert en anderen betrokken.

Voorheen had de gemeente de nodige organisatorische en uitvoerende taken bij de uitrol van de verschillende educatieve activiteiten. Daardoor bleef er weinig tijd over voor het op een strategisch niveau sturen op inhoud en proces. Met ingaan van het huidige educatieplan verandert dat. Uitvoerende taken zijn zoveel mogelijk belegd bij partners. Voor elke activiteit in het educatieplan zijn afspraken over organisatie en uitvoering met de betreffende partners vastgelegd in een formulier. Doelstellingen, inhoud en vorm van de activiteiten zijn helder omschreven. Mochten er taken voor de gemeente zijn, dan is dit vooraf afgestemd en duidelijk aangegeven.

In plaats van de “hoe”, houdt de gemeente zich bezig met de “waarom” en de “wat” van de educatie inzet. Activiteiten zijn onder andere monitoring van de uitvoering van de activiteiten (bereik, evaluatie, etc.) en het (bij)sturen van de uitrol van het educatieplan.

2 Aanpak per doelgroep

In deze paragraaf is per doelgroep van de Permanente Verkeerseducatie beknopt de problematiek beschreven. Er is aangegeven waar de aanpak van de gemeente zich op richt, en welke activiteiten tot het aanbod behoren. De concrete organisatie is per activiteit beknopt uitgewerkt in een apart formulier.

2.1 0-4 jaar (voorschoolse educatie)

Kenmerken doelgroep

Kinderen tussen 0 en 4 jaar beschikken nog niet over de vaardigheden om zelfstandig aan het verkeer deel te nemen. Ze zijn onvoorspelbaar en niet in staat om potentiële gevaren te herkennen.

Verkeersdeelname dient daarom altijd onder toezicht van een volwassene plaats te vinden. Opvoeders hebben dus een belangrijke verantwoordelijkheid in de verkeersopvoeding. Kinderen leren in hun jonge jaren ongemerkt al veel over hoe zij zich horen te gedragen, ook in het verkeer. Het betaalt zich daarom uit om regelmatig met kinderen het verkeer in gaan en het goede voorbeeld te geven. Ouders van jonge kinderen zijn over het algemeen gemotiveerd om actief met de veiligheid van hun kinderen bezig te zijn. Educatieve activiteiten dienen zich in eerste instantie op de ouders te richten.

Educatie activiteiten

De gemeente zet in op het zo vroeg mogelijk betrekken van ouders bij de verkeersopvoeding.

Activiteit	Uitvoerder	Korte omschrijving
<u>JONGleren in het verkeer</u>	1801	Het project heeft tot doel kinderen (0-6 jaar) stap voor stap laten kennismaken met het verkeer en ouders bewust te maken van de beperking en van het belang van de eigen voorbeeldfunctie. Het programma bevat een uitleenkist met praktisch verkeersmateriaal waarmee gedurende drie weken in de groep gewerkt kan worden. Als afsluiting van de themaweken wordt een ouderbijeenkomst georganiseerd.

2.2 4-12 jaar (basisonderwijs)

Kenmerken doelgroep

In de basisschoolperiode maken kinderen een snelle ontwikkeling door. Het speelgedrag, zoals dat bij de vorige groep nog centraal staat, verandert naarmate de kinderen ouder worden steeds meer in bewust verplaatsingsgedrag. De actieradius wordt groter.

Tot ongeveer 7 jaar kunnen kinderen zichzelf moeilijk in een ander verplaatsen, kennen geen oorzaak en gevolg en hebben moeite met simpele motorische handelingen. Begeleiding en de voorbeeldfunctie van volwassenen is daarom nog steeds belangrijk. Als kinderen ouder worden, beginnen de cognitieve en motorisch vaardigheden zich te ontwikkelen. Complexe verkeerssituaties en complexere handelingen zijn nog steeds lastig. Vanaf ongeveer 10 jaar kunnen kinderen abstracter denken. Ze kunnen risico's beter herkennen en vermijden. Kinderen van deze leeftijd (groep 7 en 8) kunnen worden gestimuleerd zich bewust te zijn van algemene risicovolle neigingen, karaktereigenschappen en persoonlijke kenmerken en hoe deze van invloed kunnen zijn op hun gedrag en veiligheid in het verkeer.

Educatie activiteiten

Verkeerseducatie wordt voor deze doelgroep via het basisonderwijs structureel aangepakt. Het thema fiets komt ruimschots aan bod. Daarnaast is er aandacht voor omgaan met grote (landbouw)voertuigen.

Activiteit	Uitvoerder	Korte omschrijving
SCHOOL op SEEF	Regio, 1801	SCHOOL op SEEF helpt leerlingen van basisscholen om zich veilig en verantwoord te gedragen in het verkeer. Het programma van de provincie Zuid-Holland is opgebouwd via zeven doelstellingen die hieraan bijdragen. Op educatiegebied is er een doorlopende lesmethode (theorie), en praktisch verkeersonderwijs met de lessen van Verkeerskunsten.
Verkeersexamen theorie en praktijk	VVN	Het Verkeersexamen heeft als doel scholen te stimuleren praktisch en theoretisch verkeersonderwijs te geven. Het schriftelijk examen wordt gevolgd door het praktisch Verkeersexamen. Het schriftelijke deel van het examen toetst de verkeerskennis en het verkeersinzicht en inzicht in veilig gedrag. Bij het praktijkdeel staat het toepassen van de verkeersregels en veilig verkeersgedrag op de fiets centraal.
Streetwise	ANWB	Streetwise is een praktisch ingestoken programma bestaande uit 4 modules, verspreid over de basisschoolperiode. Centrale thema's zijn remweg, reactietijd, stopafstand, fietsvaardigheid en kinderbeveiligingsmiddelen (autostoeltje en autogordels).
VOMOL	Rijschool Rijnland	Lesprogramma waarbij basisschoolleerlingen (groep 7-8) samen met AOC-studenten en groen, grond en infrastructuur ondernemers vanuit hun eigen perspectief leren hoe ze veilig moeten omgaan met (land)bouwvoertuigen op de weg. Dit doen zij door middel van voorbereidend lesmateriaal, een theorieles en een praktijkles waarin zij opdrachten in en rondom (land)bouwvoertuigen uitvoeren.
SOS-infra	Gemeente	De gemeente heeft een aantal jaar geleden een knelpuntenanalyse uitgevoerd bij schoolzones, op basis waarvan veel schoolzones zijn verbeterd. Het SOS-infra budget is bedoeld om de schoolzones te onderhouden en kleine infrastructuure knelpunten op te lossen. Scholen kunnen problemen melden bij de gemeente.
Verjaardag pakket	VVN	Het verjaardag pakket voor 4-jarigen bevat o.a. het boek Sproet en de Straathaaien en een flyer met tips voor ouders. Doel is ouders te betrekken bij de

		verkeersopvoeding, verkeerkennis bij ouders en kinderen te stimuleren en de juiste gedragingen vroegtijdig in te slijten. In 2022 heeft in Alphen een succesvolle pilot met dit project plaatsgevonden. Er wordt gedurende de looptijd van het Educatieplan gekeken of het een permanente plek kan krijgen in het aanbod.
--	--	---

2.3 12-16 jaar (voortgezet onderwijs)

Kenmerken doelgroep

Jongeren van 12-16 jaar behoren tot de meest kwetsbare verkeersdeelnemers. Ze gaan na de basisschool naar het voortgezet onderwijs. Daarvoor moeten ze verder van huis en worden hierdoor met meer en nog gevaarlijkere situatie geconfronteerd. Ze denken vaak dat ze onkwetsbaar zijn en gedragen zich soms roekeloos in het verkeer. Juist omdat ze zichzelf oud genoeg vinden, gaan ze stoer doen en nemen onnodig risico's. In deze leeftijdsfase zijn jongeren doorgaans goed in staat om de gevolgen van hun gedrag in te schatten. Ze zijn dan ook in staat verantwoordelijkheid te dragen en ze kunnen goed worden aangesproken op hun gedrag. Verder zijn jongeren steeds beter in staat zichzelf te redden en rekening te houden met anderen. Tegelijkertijd spelen sociale invloeden (erbij willen horen, groepsdruk, overnemen normen) en het verkennen van de grenzen (experimentergedrag) een belangrijke rol in deze periode. Ook gaat deze periode vaak gepaard met sterk wisselende emoties, die van invloed kunnen zijn op het gedrag in het verkeer.

Educatie activiteiten

Het voortgezet onderwijs wordt met name bediend door overkoepelend programma TotallyTraffic. De thema's fiets en afleiding hebben prioriteit.

Activiteit	Uitvoerder	Korte omschrijving
TotallyTraffic	Regio	Een structureel programma voor verkeersveiligheid en verkeerseducatie, gericht op jongeren van 12 tot en met 18 jaar. Het programma in Zuid-Holland bestaat uit een mix van gastlessen die door een externe partij gegeven wordt op de school en doe-het-zelf-lessen die de eigen docent in de klas kan geven. De interactie met de jongeren staat centraal met als doel dat de jongeren zich bewust worden van hun eigen rol in het verkeer en de mogelijke gevaren en risico's.
Go MONO	TeamAlert	Voorlichtingsmedewerkers gaan met jongeren in gesprek over smartphonegebruik in het verkeer. Het doel van Go MONO is het gebruik van smartphones onder fietsers terug te dringen. Go MONO bewerkstelligt dit doel door enerzijds samen met jongeren de sociale norm te communiceren dat "MONO" zijn in het verkeer normaal is en door anderzijds de jongeren handelingsalternatieven en een tool te geven om deze gedragsverandering te realiseren. Het project vindt plaats op scholen, open

		evenementen, kermissen, stapgelegenheden en binnensteden. Een uitvoering duurt een halve dag.
Witte Waas	TeamAlert	Witte Waas richt zich op het thema rijden onder invloed. Met dit project maakt TeamAlert op een leuke manier scholieren bewust van de gevaren van alcohol en/of drugs in het verkeer. Dit gebeurt met de 'Witte Waastent' die in de schoolkantine geplaatst wordt, waarin leeftijdsgenoten van het campagneteam met de jongeren in gesprek gaan.

2.4 16-25 jaar (beginnende bestuurders)

Kenmerken doelgroep

Vanaf 16 jaar krijgen jongeren een nieuwe vervoersmogelijkheid tot hun beschikking: eerst de brommer of snorfiets en later de auto en de motor. In handen van jonge beginnende bestuurders vormen deze vervoermiddelen een groter risico dan voor oudere leeftijdsgroepen. Evenals bij de hiervoor besproken groep, betreffen risico verhogende factoren die samenhangen met persoonlijke motieven, doelen en leefstijl onder meer de mate waarin jongeren in deze leeftijd geneigd zijn toe te geven aan groepsdruk, de behoefte aan spanning en sensatie, de houding ten opzichte van het gebruik van alcohol en drugs, de mate waarin zij bereid zijn om risico te nemen en de mate waarin zij impulsen onder controle hebben. De fiets blijft voor deze groep een belangrijk vervoermiddel.

Educatie activiteiten

Educatie richt zich op risicovol gedrag in verschillende vormen en op verschillende vervoermiddelen. Activiteiten vinden met name plaats op evenementen.

Activiteit	Uitvoerder	Korte omschrijving
Scooter Elite	TeamAlert	Jongerenvoorlichters gaan in gesprek met jongeren over veilig en sociaal scooter rijden. Centraal in Scooter Elite staat de scooter simulator, een game waarbij jongeren op een echte scooter een route moeten afleggen. Middels de game krijgen jongeren een positieve attitude ten opzichte van veilig rijgedrag en oefenen de jongeren belangrijke vaardigheden, zoals gevaarherkenning. Het project vindt plaats op scholen en indoorevenementen.
Witte Waas	TeamAlert	Witte Waas richt zich op het thema rijden onder invloed. Met dit project maakt TeamAlert op een leuke manier jonge festivalbezoekers bewust van de gevaren van alcohol en/of drugs in het verkeer. Dit gebeurt met de 'Witte Waastent' die op het terrein wordt geplaatst, waarin leeftijdsgenoten van het campagneteam met de jongeren in gesprek gaan en de jongeren een deal kunnen ondertekenen om veilig naar huis te gaan. Ten slotte is er een fotomoment.

<u>Go MONO</u>	TeamAlert	Voorlichtingsmedewerkers gaan met jongeren in gesprek over smartphonegebruik in het verkeer. Het doel van Go MONO is het gebruik van smartphones onder fietsers terug te dringen. Go MONO bewerkstelligt dit doel door enerzijds samen met jongeren de sociale norm te communiceren dat "MONO" zijn in het verkeer normaal is en door anderzijds de jongeren handelingsalternatieven en een tool te geven om deze gedragsverandering te realiseren. Het project vindt plaats op scholen, open evenementen, kermissen, stapgelegenheden en binnensteden. Een uitvoering duurt een halve dag.
----------------	-----------	---

2.5 25-60 jaar (rijbewijsbezitters)

Kenmerken doelgroep

Het werk en/ of de zorg voor het gezin staat voor veel mensen in deze levensfase centraal. De ontwikkeling naar meer stabiliteit is in het algemeen gunstig voor de verkeersveiligheid. Een risicofactor blijft dat ook in deze leeftijdsfase sprake kan zijn van stressvolle persoonlijke omstandigheden, die een negatieve invloed kunnen hebben op het gedrag in het verkeer. Maar ook andere risico verhogende factoren zoals het gebruik van de auto om zaken af te reageren, de behoefte aan spanning en non-conformistisch gedrag kunnen voor de doelgroep rijbewijsbezitters een rol spelen. Positief is dat men vaker een voorbeeldfunctie heeft, wat een ingang kan zijn voor beïnvloeden van het verkeersgedrag.

Educatie activiteiten

De aanpak bestaat met name uit doelgroep overstijgende campagnes, gericht op afleiding, rijden onder invloed en snelheid. Ouders worden daarnaast bereikt via hun kinderen door de activiteiten genoemd bij de doelgroepen 0-4 en 4-12 jaar.

2.6 >60 jaar (senioren)

Kenmerken doelgroep

Ouderen hebben door terugtrekking uit het arbeidsproces over het algemeen een groter aandeel vrije tijd. Reizen gebeurt vooral voor recreatieve doeleinden, en vaker buiten de drukste tijden. Op deze leeftijd is nauwelijks nog sprake van agressief of competitief gedrag. Wel wordt men vaak voor het eerst geconfronteerd met lichamelijke gebreken. Gezichtsvermogen en gehoor worden minder, en men krijgt te maken met allerlei kwalen. Ook de motoriek gaat achteruit en op het cognitieve vlak wordt het functioneren langzaam minder. Men heeft langer de tijd nodig om beslissingen te nemen en met het uitvoeren van dubbeltaken krijgt men meer moeite. Het is voor deze doelgroep van belang dat men zich bewust is van zijn lichamelijke en geestelijke beperkingen en dat men het gedrag daarop afstemt. Ouderen nemen gemiddeld minder aan het verkeer deel en daarom is het van belang om de verkeersvaardigheid bij te houden door er regelmatig op uit te gaan. Dit is bovendien bevorderlijk voor het behoud van fysieke en psychische kwaliteiten. De omvang van deze doelgroep neemt de komende jaren sterk toe.

Educatieve activiteiten

De gemeente stelt (opfris)activiteiten beschikbaar voor de verschillende modaliteiten. Doel is om ouderen zo lang mogelijk veilig mobiel te houden.

Activiteit	Uitvoerder	Korte omschrijving
BROEM	Rijschool Rijnland	BROEM staat voor BReed overleg Ouderen En Mobiliteit. Het is een landelijk initiatief van ANWB, Bovag-rijsscholen en Veilig Verkeer Nederland, bedoeld om ouderen een beter inzicht te geven in het verkeer. Ouderen maken een rit in eigen auto, samen met een rijinstructeur, en krijgen op basis daarvan advies over hun rijstijl.
Programma Doortrappen	Alphen Vitaal	Het programma Doortrappen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat ondersteunt provincies en gemeenten om van hun oudere, fietsende inwoners bewuste en zekere Doortrappers te maken. Heldere informatie, tips en activiteiten op meerdere plekken in de gemeente helpen de Doortrapper bewust te worden en simpele aanpassingen direct in de praktijk te brengen. Doortrappers gaan met elkaar op verschillende momenten in gesprek over fietsen en ouder worden, en motiveren elkaar. In de gemeente wordt dit programma de komende jaren gaandeweg opgezet.
Het Nieuwe Fietsen	VVN	Tijdens de VVN Opfriscursus 'Het Nieuwe Fietsen' gaan senioren aan de hand van foto's, opdrachten en filmpjes het gesprek met elkaar aan. Dit gebeurt op basis van de onderwerpen 'plaats op de weg', 'jij en de ander', 'vitaal op de fiets' en 'de fiets', onder leiding van een expert (workshopleider) van Veilig Verkeer Nederland. De workshop duurt 2,5 uur en is gericht op senioren die nog lang veilig mobiel willen blijven. VVN sluit met deze workshop aan bij het programma Doortrappen.
E-bike cursus	VVN lokaal	De e-bikecursus bestaat uit een theorie- en praktijkdeel. Doel is om de verkeersregels die relevant zijn voor fietsers op te frissen, en mensen bekend te maken met (verschillende typen) e-bikes en het rijden daarop.
Scootmobieltraining	VVN lokaal	Deze cursus is bedoeld voor zowel ervaren als beginnende bestuurders van de scootmobiel. In het theoriedeel wordt ingegaan op de relevante verkeers- en gedragsregels. Het praktijkdeel bestaat uit een vaardigheidsproef en parcours of praktijkrit.
Opfriscursus	VVN lokaal	Dit betreft een algemene opfriscursus van de verkeersregels voor de verschillende modaliteiten (auto, fiets, scootmobiel, voetgangers). De cursus is theoretisch en kan desgewenst ook digitaal plaatsvinden. Er worden zo mogelijk plaatselijke situaties in verwerkt.

2.7 Campagnes

Educatie activiteiten

Wat campagnes betreft sluit de gemeente zoveel mogelijk aan bij de campagnekalender van de Regio Holland Rijnland. Daarnaast vindt er in 2023 een pilot plaats met de Snelheidsmeterspaarpot.

Activiteit	Uitvoerder	Korte omschrijving
Fietsverlichting	Fietzersbond	De fietsverlichtingscampagne heeft tot doel om het aantal mensen dat fietst met goede verlichting te verhogen. Tijdens de actiedag kunnen mensen terecht bij een stand in het centrum van Alphen en bij deelnemende rijwielhandelaren voor een verlichtingscheck en reparatie.
Onze scholen zijn weer begonnen	Regio Holland Rijnland	Na de zomervakantie vinden er opvallend veel verkeersongelukken plaats. Met name onder scholieren. De campagne heeft tot doel om deze negatieve trend een halt toe te roepen. Automobilisten worden via verschillende campagne-uitingen opgeroepen met een gepaste snelheid te rijden en attent te zijn op jongeren in het verkeer. Op één school in de gemeente kan tijdens de campagne de wethouder langskomen.
MONO, BOB, Snelheid	Regio Holland Rijnland	Deze campagnes duren elk ongeveer een maand en worden volgens de campagnekalender door de Regio uitgevoerd. MONO richt zich op afleiding (telefoongebruik), BOB op rijden onder invloed en Snelheid op te hard rijden. Tijdens de campagnemaand worden langs wegen borden geplaatst.
Snelheidsmeter-spaarpot	Regio Holland Rijnland	De snelheidsmeterspaarpot (SMS) is een interventie bedoeld om de snelheid in het verkeer te verminderen. De SMS wordt geplaatst langs een straat en meet de snelheid van passerende automobilisten. Wanneer een automobilist met de juiste snelheid langsrijdt, brengt dat geld op, bijvoorbeeld een paar cent per keer. Het ingezamelde bedrag wordt real time bijgewerkt op het display. Na een vastgestelde periode (2-3 weken) gaat het totale bedrag naar een goed doel in de buurt. Vanaf 2023 wordt een pilot uitgevoerd met de SMS.

3 Toekomstige ontwikkelingen

In dit educatieplan zijn de activiteiten voor de resterende looptijd van de huidige subsidieregeling (t/m 2024) vastgelegd. Naast het implementeren van het plan, wil de gemeente deze periode ook benutten om te onderzoeken in hoeverre uitvoerende taken in de toekomst bij Regio Holland Rijnland neergelegd kunnen worden. Via SCHOOL op SEEF, TotallyTraffic en de campagnekalender is de Regio nu al verantwoordelijk voor een behoorlijk deel van de verkeerseducatie. Dat daarnaast ook Provincie Zuid-Holland en de gemeente zelf projecten inzetten, maakt het geheel onoverzichtelijk en inefficiënt. Ook wordt er door deze aanpak onnodig veel geschoven met subsidie tussen Regio en gemeente. Een mogelijk oplossing zou zijn om de Regio de uitvoering van alle verkeerseducatie in de gemeente te laten organiseren. Hierdoor is er één duidelijk aanspreekpunt, en worden organisatie en subsidie efficiënter geregeld. De gemeenten bepalen de projecten die ze willen uitvoeren en stellen budget beschikbaar aan de Regio om de aanvullende taken op te pakken.

De gemeenten Alphen en Leiden staan positief tegenover bovenstaande voorstel, en ook andere gemeenten in de regio tonen interesse. In 2023 en 2024 wordt dit daarom samen met de Regio verder onderzocht. Een eerste stap is om de activiteiten die de gemeente Alphen beschikbaar stelt voor het basisonderwijs op te nemen op de website van SCHOOL op SEEF. Hiermee hebben basisscholen in de toekomst één plek waar zij het volledige aanbod kunnen bekijken, met daarbij de mogelijkheid om direct aan te melden. Elke gemeente kan op de regionale SCHOOL of SEEF website een eigen sub-pagina krijgen. De volgende stap is om in overleg met de provincie en Regio te bekijken hoe de grotere rol van de Regio organisatorisch en financieel vorm zou kunnen krijgen.

Bij het efficiënter inrichten van de organisatie van verkeerseducatie, is het stroomlijnen van het contact met de scholen een aandachtspunt. De wens is om scholen hierin zoveel mogelijk te faciliteren, bijvoorbeeld door één aanspreekpunt te hebben voor alle verkeerseducatie. Dit is onderdeel van het onderzoek.

4 Overzicht projecten

Activiteit	Producent/Uitvoerder	Doelgroep	Aantal
JONGleren in het verkeer	1801	0-4	Doorlopend
SCHOOL op SEEF	1801	4-12	Doorlopend
Verkeersexamen theorie	VVN	4-12	1x per jaar
Verkeersexamen praktijk	VVN lokaal	4-12	1x per jaar
Streetwise	ANWB	4-12	5 scholen per jaar
VOMOL	Rijkschool Rijnland	4-12	2x per jaar
Dode hoek les	Rijkschool Rijnland/Regio Holland Rijnland/VVN lokaal	4-12	Op aanmelding
SOS infra	Gemeente	4-12	Doorlopend
Verjaardagspakket 4-jarigen	VVN	4-12	Doorlopend
Totally Traffic	Regio Holland Rijnland	12-16	Doorlopend
Go MONO school	TeamAlert	12-16	2x per jaar
Witte Waas school	TeamAlert	12-16	2x per jaar
Scooter Elite	TeamAlert	16-25	1x per jaar
Go MONO festival	TeamAlert	16-25	1x per jaar
Witte Waas festival	TeamAlert	16-25	1x per jaar
BROEM	Rijkschool Rijnland	>60	2x per jaar
E-bikecursus	VVN lokaal	>60	2x per jaar
Opfriscursus	VVN lokaal	>60	6x per jaar
Scootmobieltraining	VVN lokaal	>60	2x per jaar
Het Nieuwe Fietsen	VVN	>60	1x per jaar
Doortrappen	Alphen Vitaal	>60	Doorlopend
Fietsverlichtingscampagne	Fietzersbond	n.v.t.	1x per jaar
Onze scholen zijn weer begonnen	Regio Holland Rijnland	n.v.t.	1x per jaar
Campagne MONO, BOB, snelheid	Regio Holland Rijnland	n.v.t.	1x per jaar